EXPERI-MENTELE REDUCTIE

LEZING
BURKARD MEYER (CH)
DOOR VENNOOT OLIVER DUFNER

ARCHIPELLEDEN | GRATIS
NIET-LEDEN EN PARTNERS VAN DE LEDEN | 7 EURO
STUDENTEN | 5 EURO

Het architectenbureau **Burkard Meyer**, in 1968 opgericht door Urs Burkard en Adrian Meyer (beiden °1942), is sinds kort in handen van Oliver Dufner (°1968), Daniel Krieg, Antti Rüegg en Andreas Signer. Deze vier jonge vennoten zetten de architectuurproductie in dezelfde geest van consistente zorg en precies constructief experiment verder. De affiniteit van Vlaamse architecten voor Zwitserse 'bouwmeesters' is geworteld in een mateloos respect voor de constructieve en experimentele geest, het verfijnde en ambachtelijke materiaalgevoel en bovenal de steeds reducerende bescheidenheid.

DE BIJLOKE MUZIEKCENTRUM | J. KLUYSKENSSTRAAT 2 | 9000 GENT

ARCHIPEL

RESERVERING **VERPLICHT** VIA HET ARCHIPEL-SECRETARIAAT
MAANDAG TOT VRIJDAG VAN 13u00 TOT 16u00
T 050 322 420 | F 050 322 421 | INFO@ARCHIPELVZW.BE

14/01 2010

20u30

A+ BELGISCH TIJDSCHRIFT VOOR ARCHITECTUUR
REVUE BELGE D'ARCHITECTURE

Met steun van de Vlaamse overheid

Wienerberger | vola | FOAMGLAS Building

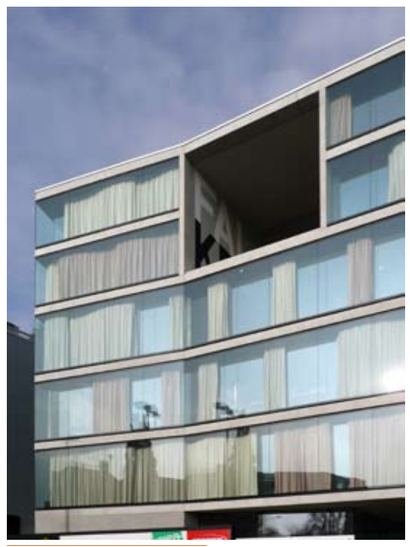
VORMGEVING RONNY DUQUENNE

AZ Medienhaus in Aarau

Crematorium in Zug

Falken Wohn- und Geschäftshaus

Berufsbildungszentrum in Baden

Hellpädagogische Schule in Wettingen

14/01

EXPERIMENTELE REDUCTIE

LEZING BURKARD MEYER ARCHITEKTEN

DOOR VENNOOT OLIVER DUFNER

20U30 — DE BIJLOKE MUZIEKCENTRUM — J. KLUYSKENSSTRAAT 2 — 9000 GENT

Het is moeilijk onder stoelen of banken te steken: Zwitserland is het geboorteland van vorige eeuws nagenoeg bekendste architect, Le Corbusier (1887-1965), en blijft sindsdien onbetwist de bakermat van een indrukwekkende reeks architecturale intellecten afgestudeerd aan gerenommeerde architectuuropleidingen zoals de ETH in Zürich en de Accademia di Architettura in Mendrisio. Ook na het Botta-tijdperk kapen ontwerpers als Herzog & de Meuron en Peter Zumthor de prominenste prijzen weg (Pritzker Prijs winnaars 2001 en 2009) en onlangs kon een bomvolle Bozar Valerio Olgiati verwelkomen[1]. De affiniteit van Vlaamse architecten voor Zwitserse 'bouwmeesters' is geworteld in een mateloos respect voor de constructieve en experimentele geest, het verfijnde en ambachtelijke materiaalgevoel en bovenal de steeds reducerende bescheidenheid. De veelal kleine Zwitserse architectenbureaus[2] slagen erin aan te tonen dat leefkwaliteit alleen kan worden bereikt indien vakmanschap wordt geïntegreerd op alle ontwerpniveaus.

Het architectenbureau Burkard Meyer, in 1968 opgericht door Urs Burkard en Adrian Meyer (beiden °1942), is sinds kort in handen van Oliver Dufner (°1968), Daniel Krieg, Antti Rüegg en Andreas Signer. Deze vier jonge vennoten zetten de architectuurproductie in dezelfde geest van consistente zorg en precies constructief experiment verder. Opmerkelijke recente projecten van het Badense bureau zijn het Dienstleistungs- und Verwaltungszentrum in Winterthur (1999/2005), de Hellpädagogische Schule in Wettingen (2001), het AZ Medienhaus in Aarau (2005), het serene crematorium in Zug (2005), het Falken Wohn- und Geschäftshaus (2006) en het Berufsbildungszentrum in Baden (2006).

Het uit beton en glas opgetrokken Falkengebouw huist appartementen, kantoren en winkels en draagt een bonte gevel van speciaal vervaardigde gordijnen die alle vereisten van reflectie en transmissie invullen. Grofmazige tule zorgt voor kleur, terwijl een achterliggend, met aluminium verstuifd weefsel aan de technische vereisten voldoet.

Het zes verdiepingen tellende Mediahuis in Aarau vloeit verrassend goed over in de heterogene context, dankzij de meest opvallende ingreep van het woon-, werk- en dienstencomplex: de glazen gevel. Deze vormt de buitenste laag van een dubbele gevel en is verdeeld in verdiepingshoge horizontale secties. De achterliggende laag -een kenmerkende gevel bestaande uit roodbruine vezelcementplaten- is soms perfect zichtbaar en op andere momenten, omwille van weerspiegelingen van naastliggende gebouwen, op een intrigerende manier vermomd. Dit bijzondere effect is bereikt door het gelamineerde glas bij 600°C in een mal te plooien zoals rechthoekige profielen.

Het ABB-terrein in Baden, dat vandaag de dag slechts gedeeltelijk voor industriële doeleinden wordt ingezet, kreeg een uit verscheidene volumes samengesteld opleidingscentrum. Burkard Meyer renoveerde de voormalige maatschappelijke zetel en trok twee nieuwe projecten op – waaronder het Berufsbildungszentrum dat de nieuwe toegang tot het terrein vormt. Het discours van de architecten bevindt zich hier op het niveau van een evenwichtige dosering van diversiteit en uniformiteit. Opdat een ensemble als een coherent geheel zou worden waargenomen, zonder in monotonie te vervallen, is het noodzakelijk de spanning tussen de individuele conceptie van enkele elementen en de algemene uniformiteit te behouden.

Deze opvatting doet denken aan de poëtische omschrijving die Peter Zumthor gaf over 'work within things' in de uitgave 'Thinking Architecture': *"It is said that one of the most impressive things about the music of Johann Sebastian Bach is its 'architecture'. Its construction seems clear and transparent. It is possible to pursue the details of the melodic, harmonic and rhythmical elements without losing the feeling for the composition as a whole – the whole that makes sense of the details. [...] Construction is the art of making a meaningful whole out of many parts. Designing is inventing. Buildings embrace the mysterious void called space in a special way and make it vibrate."*

Dominique Pieters

ZIE OOK WWW.BURKARDMEYER.CH

NOOT 1 | De architectuurlezing door Valerio Olgiati vond plaats op 25 november 2009 in de Henri de Boeufzaal van de Bozar te Brussel.

NOOT 2 | 94% van de Zwitserse architectenbureaus heeft minder dan negen werknemers.

27/01

WERKEN

LEZING DOOR FILM- EN TENTOONSTELLINGSMAAKSTER TERENJA VAN DIJK (NL–B)

20U30 — BIEKORF, KUIPERSSTRAAT 3, 8000 BRUGGE

Terenja van Dijk brengt een diepgaande lezing over het expliciete gebruik van architectuur in haar filmoeuvre. Het aantrekkelijk, toegankelijk en integer communiceren van onderwerp, inzichten en informatie staat centraal in het werk van deze boeiende film- en tentoonstellingsmaakster. Dat kan gaan van het vertellen van een duidelijk documentair verhaal op audiovisuele wijze, over het maken van een origineel uitgedachte scenografie voor een tentoonstelling tot de realisatie van een uit de band springende publicatie. Afhankelijk van het project werkt deze culturele duizendpoot met getuigenissen, beelden, objecten, documenten en redactionele teksten.

Voor 'Kunstwerkstede De Coene' te Kortrijk bijvoorbeeld bedacht zij de scenografie van de tentoonstelling en nam zij de regie en de productie van een serie in film gebrachte getuigenissen op zich; voor 'Recollecting Landscape' in het SMAK betrof het de regie en de productie van twee video's en een multimediale installatie, samen met de redactie van de tentoonstelling; en voor 'Homeward, Contemporary architecture in Flanders' ging het om de regie en de productie van een reeks video's voor deze internationale reizende tentoonstelling. De basis van de film 'Werken' (noot 1) is een ontmoeting met Van Severen in zijn studio, waarin zichtbaar wordt hoe hij denkt, leeft, verzamelt, ontwerpt en maakt. Een aantal uitstappen naar het Van Abbemuseum in Nederland, Vitra en de verbouwing en uitbreiding van een atelierwoning van de traiteurs Boxy's illustreren de kracht van zijn werk. Onlangs maakte zij in samenwerking met Ar-Tur de film 'Huiselijk Modernisme, drie woningen rond Turnhout', een verhaal over architectuur maar ook over bouwen en wonen aan de hand van drie unieke sixties woningen van architecten Paul Neefs, Lou Jansen en Vanhout-Schellekens die nog steeds bewoond worden door hun originele bewoners.

Bij de totstandkoming van deze projecten werkt van Dijk inhoudelijk en producerend samen met verschillende mensen, zoals opdrachtgevers, academici, grafisch vormgevers, meubelmakers, fotografen, camera- en geluidsmensen.

Van Dijks oeuvre als tentoonstelling- en filmmaker vloeit voort uit haar studie architectuur en stedenbouw aan de Technische Universiteit Delft, een televisieopleiding voor documentairemaker te Hilversum, onderzoek aan het ASRO-departement van de KULeuven en het docentschap communicatietechnieken aan de TU Delft. Als architect-stedenbouwkundige is de stad in al zijn facetten steeds onderwerp van studie en reflectie. Sinds een tiental jaren werkt Terenja van Dijk aan films, tentoonstellingen en educatieve projecten in opdracht van musea en erfgoedcellen, archieven, culturele, academische en educatieve centra, Daarbij gaat het van internationale projecten, een serie films voor de architectuurbiënnale van Venetië tot locale projecten voor en met bewoners.

Bron: www.terenjavandijk.net

NOOT 1 | 'Werken': regie Terenja van Dijk / productie Moniek Bucquoye / camera Jess De Gruyter / geluid Sammy Goemaere / montage Terenja van Dijk en Jess De Gruyter / interview Anna Luyten / muziek Peter Vermeersch

AGENDA 2010

PROGRAMMA ONDER VOORBEHOUD

DONDERDAG 14 JANUARI

ARCHITECTUURLEZING BURKARD MEYER (CH)

DE BIJLOKE MUZIEKCENTRUM TE GENT

WOENSDAG 27 JANUARI

FILMLEZING DOOR TERENJA VAN DIJK

BIEKORF TE BRUGGE

4 OF 25 FEBRUARI

ARCHITECTUURLEZING KLAUS EN CAAN ARCHITECTEN

CREMATORIUM HEIMOLEN TE SINT-NIKLAAS

De begraafplaats Heimolen in Sint-Niklaas bewijst dat neutraliteit ook onthutsend kan zijn. De twee gebouwen – het ontvangstgebouw en het crematorium, onderling verbonden door het landschap – dragen de stempel van de architectuurtaal die de ontwerpers gedurende zowat twintig jaar ontwikkelen. Die taal streeft in de eerste plaats naar eenvoud en helderheid, die de architecten bereiken door het rationaliseren van de organisatie van het programma. De aandacht voor details en afwerking draagt bij tot de elegantie; de manier waarop constructieve elementen zijn aangewend, maakt deel uit van de boodschap die de architectuur in zich draagt. De neutrale projecten van Claus en Kaan zijn uitermate geschikt om een nieuwe betekenislaag aan toe te voegen.

met extracten uit: Audrey Contesse, 'Onthutsende neutraliteit', A+219 (augustus-september 2009), pp. 32-36.

18 MAART

ARCHITECTUURLEZING NOA ARCHITECTEN EN KUNSTENAAR BENOÎT

GENT

De no-nonsense benadering van het ontwerpproces en een probleemoplossende houding heeft noA architecten een uitdagende opdrachtenportefeuille bezorgd. Een van de eerste bekende realisaties betreft de renovatie en herinrichting van een bankgebouw uit de jaren '70 tot centrum voor stadsdiensten te Kortrijk. "De gedurfde houding van de jonge architecten ten opzichte van kleur, materiaal en vormgeving, met raakpunten aan design, grafiek en beeldcultuur, werkt soms subtiel verborgen, soms brutaal confronterend, maar steeds verrassend en gelaagd," zo uitte het STUK kunstencentrum in 2006. Deze interesse in grafiek en beeldcultuur etaleert zich tevens in de regelmatige en intense samenwerking met kunstenaar Benoît, bijvoorbeeld voor de restauratie van het Stadhuis te Menen en voor de inrichting van de Refter, tegenhanger van de Karmeliet te Brugge. Ook het OCMW dienstencentrum 'de waterspiegel' te Gent – waar de lezing zou doorgaan – is een vruchtbare en inspirerende kruisbestuiving.

5 MAART | 24 MAART | 2-17 APRIL | 6 MEI | 16-31 JULI

BRAZILIË — "SOB UMA TAL LUZ A ARQUITETURA NASCERÃ"[1]

In het kader van de architectuurstudiereis naar Brazilië die Archipel wegens een overrompeling aan inschrijvingen twee maal organiseert (2-17 april en 16-31 juli), sieren een drietal op Brazilië geënte activiteiten het programma van het werkjaar 2009-2010.

Op vrijdag 5 maart leidt Johan Lagae in Gent twee boeiende documentaires in over het leven en werk van Brazilië's bekendste architectuurcoryfeeën: Oscar Niemeyer ('An architect committed to his century' door de Belgische documentairemaker Marc-Henri Wajnberg) en Lina Bo Bardi ('Ga naar Bahia had Lina hem verteld' door de VPRO, waarbij 'hem' staat voor Aldo van Eyck).

Nederlands stedebouwkundige, auteur[2] en tentoonstellingsmaker Paul Meurs belicht op woensdag 24 maart in de Brugse Biekorf als het ware als een 'prospectie' op de reis de tot de verbeelding sprekende steden Sao Paulo, Brasilia en Rio de Janeiro.

Ten slotte, maar daarom absoluut niet te missen, zal in mei (onder voorbehoud: 6 mei) een architectuurlezing plaatsvinden door de revelatie van onze prospectiereis in augustus 2009: mk27. Architect Marcio Kogan zal spreken over eigen werk dat wordt gekenmerkt door adembenemende detaillering van een hedendaagse architectuurtaal, op het klimaat toegespitste oriëntaties, circulaties en ruimtebelevingen, overgoten met een subtiele finesse en respect voor traditionele, Braziliaanse materialen en objecten.

NOOT 1 | "Onder zo'n licht wordt architectuur geboren," Le Corbusier over Brazilië, 1936.

NOOT 2 | auteur van o.m. 'Brazil Contemporary Architecture', een 318 pagina's tellend boek horende bij de gelijknamige expo o.m. in het NAi van 30 mei t/m 23 augustus 2009.

23 APRIL | ONDER VOORBEHOUD

ARCHITECTUURLEZING EDUARDO SOUTO DE MOURA

KORTRIJK

Vele Archipel-leden zullen het zich nog herinneren. Op 18 april 2008 zou een Archipel-dubbellezing plaatsvinden waarbij Alvaro Siza over het werk van Eduardo Souto de Moura zou spreken en vice versa. Door een plotse annulatie bleven zowel Archipel als Souto de Moura met een erg onwennige kater zitten. Na goed onderhouden contacten is er een voorlopige, voorzichtige nieuwe datum geprikt, in dit geval weliswaar voor een solo-lezing door Eduardo Souto de Moura, in het kader van de bouw van het nieuwe crematorium in Kortrijk in samenwerking met SUM Project. Eduardo Souto de Moura (°1952) positioneert zich als de buitengewoon erudiete vakman. Iemand die er enerzijds perfect in slaagt zichzelf dienstbaar weg te cijferen in het invullen van reële noden in uiteenlopende opdrachten zoals het voetbalstadion in Braga en diverse metrostations in Porto. Maar die tegelijk vanuit zijn architecturaal vakmanschap zeer consequent zijn sublieme meerwaarde realiseert. Zijn werk staat voor architectuur die moet worden beleefd.

16 MEI

HISTORISCHE RONDLEIDING EN LEZING DOOR FRANCIS STRAUVEN OVER RENAAT BRAEM (°1910)

Natuurlijk vergeet Archipel in de storm van hedendaagse architectuur geen kostbare erfenissen. Voor honderd jaar Renaat Braem (°Antwerpen, 29 augustus 1910 - †Essen, 31 januari 2001) zal gelauwerd Vlaams architectuurcriticus Francis Strauven een daguitstap met talloze rondleidingen in het Antwerpse afsluiten met een diepgaande historische lezing over deze modernistische figuur. Niet alleen zullen dus zijn markante ontwerpen, maar ook zijn ideologische standpunten en sociaal geëngageerde stellingnamen voor het voetlicht worden geplaatst. Braem liep in de jaren dertig stage bij Le Corbusier; hij was van 1947 tot 1975 hoogleraar aan het Hoger Instituut voor Bouwkunst en Stedenbouw in Antwerpen. In 1968 publiceerde hij het boek 'Het lelijkste land ter wereld', een kritiek op de stedenbouw e/o het gebrek eraan in België; ongeveer twintig jaar later gevolgd door de uitgave 'Het schoonste land ter wereld' (1987). Op latere leeftijd legde hij zich toe op schilderen en beeldhouwen.

5 JUNI

ARCHIPEL 30 JAAR!

In 1980 zag Archipel het licht als een Vlaamse architectuurvereniging. De tijd/kwaliteit-verhouding bij het rijpingsproces van deze architectuurvereniging is belangrijk. Dertig werkjaren leverden onverwachte marges op voor spontane ontwikkeling. Gaandeweg is de vzw daarom ook gegroeid tot een open culturele vereniging die zich richt tot al wie in architectuur is geïnteresseerd.

Archipel organiseerde in deze 30 jaar een virtuoze variatie aan onafgebroken maandelijkse lezingen, debatten, jaarlijkse architectuurreizen, doelgerichte en sensibiliserende acties, gezellige architectuurfilmavonden en regelmatige dagtrips van professioneel niveau. Behalve nationale en internationale architectuuractualiteit, belangrijke namen en nieuw aanstormend talent komen bij alle activiteiten ook deelaspecten aan bod zoals architectuurgeschiedenis, stedenbouw, architectuurtheorie, interieurontwerp, meubeldesign en landschapsarchitectuur.

Hoe dit dertigjarig bestaan zal worden gevierd, houden we nog even als verrassing in petto!

26 JUNI

BEZOEK AAN DE BESCHERMDE WONING 'ARCA' VAN ARCHITECT JEAN VAN DEN BOGAERDE

BRAKELSTRAAT 25, SINT-MARTENS-LATEM

Wegens het verrassende succes van de filmavond in en het geleide bezoek aan de woning van architect Axel Ghyssaert in Brugge vorig werkjaar, vatte Archipel het plan op om elk werkjaar een beschermde architectenwoonst in de schijnwerper te zetten. Internationaal gelauwerd architect Jean Van den Bogaerde en huidige eigenaar en naamgenoot gaven reeds toestemming voor een bezoek van woning 'Arca' voor eind juni 2010. De bouw van het huis in 1966 werd op zes maanden tijd gerealiseerd dankzij het gebruik van skeletbouw en een doordacht grondplan dat bestaat uit een eenvoudig rechthoekig plattegrond met symmetrische indeling. Dankzij verplaatsbare of beweegbare panelen kan de ruimte zeer flexibel en functioneel worden ingericht, met voldoende lucht en licht. De woning is opgebouwd aan de hand van geprefabriceerde houten bouwelementen die bewust zichtbaar zijn gehouden en soms zelfs zijn geaccentueerd. Ook de bedaking is origineel: een gebogen dakstructuur met houten schaaldaken gemaakt van multiplex en enkel onderbroken door het platte dak van de 'natte' kern. De arcadevorm gaf het huis haar naam 'Arca'.

ARCHIPEL

Tempelhof 21 – 8000 Brugge
T: 050 322 420 – F: 050 322 421
info@archipelvzw.be – www.archipelvzw.be

secretariaat: maandag tot vrijdag van 13u00 tot 16u00
voorzitter: Marc Felix
ondervoorzitter: Géry Vandenabeele
zakelijk leider: Wim Supply
artistiek leider: Dominique Pieters
vormgeving: Ronny Duquenne
coverfoto: Frederik Tomme
verantw. uitgever: M. Felix, Koningstraat 43A – 8400 Oostende
afgiftekantoor: Afgiftekantoor Brugge 1 – 2de afdeling

Met steun van de Vlaamse overheid
vola
Wienerberger
Roularta MediaGroup
A+ BELGISCH TIJDSCHRIFT VOOR ARCHITECTUUR REVUE BELGE D'ARCHITECTURE
FOAMGLAS Building

ARCHIPEL VZW - TEMPELHOF 21 - 8000 BRUGGE

BELGIË-BELGIQUE
P.B.
8000 BRUGGE 1-2
3/4674